Godina II. — Broj 466.

CIJENA LISTU: U predplati za štampu godinu K 32·—, za polugodište I. 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—. U maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Cattosa broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 21. listopada 1916

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Cattosa broj 1. Uredništvo se nalazi u Sidarskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Na ugarsko-rumunjskoj granici traje borba dalje. Jugoistočno Dornavatra bijaše neprijatelju istrgnuto brdo Rusulin.

Fronta bavarskog princa: Kada su njemačke čete jurišem zauzele neku neprijateljsku visinu, oduzeše protivniku preko 2500 zarobljenika i 11 strojnih pušaka. Na najgornjem su se Stochodu izjaloviile mnoge navale.

Talijansko bojište.

U predjelu Pasubio traju bojevi dalje. Nakon dugog i žestokog opstrijeljavanja su Talijani jučer u 4 sata poslije podne opeta navalili na naše položaje sjeverno vrška. Opeta je došlo do ljutih bojeva momka sa momkom. Pod vodstvom svog puk. brigadira su junački tirolski carski lovci 1., 3. i 4. pukovnije opeta krvavo odbili sve navale. Svi su položaji ostali u njihovom posjedu. Bilo je zarobljeno preko 100 Talijana. Podupri jakim topništvom navalio je na fronti Fleimse bataljun alpina na Forcella di Sadole i na mali Cauriol. Navala je propala u vatri naših strojnih pušaka.

Jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Fronta prijestolonasljednika Rupprechta: Uza sve kišovite vrijeme ostao je izmjenični topovski boj živahan na obim brijegovima Somme. Jedna je navala istrgla Englezima veći dio jaraka zapadno ceste Eaucourt l'Abbaye-La Barque, što su 18. t. mj. ostali u njihovim rukama. Na veče su se izjalovile provale engleskih odjeljenja sjeverno Courcellette i istočno Le Sarsa. Naknadno se javlja, da su se kod posljednje velike navale služili Englezi medju inim i toliko imenovanim oklopljenim automobilima (tanga). 3 leže pred našim vrstama, uništeni našom topovskom vatrom.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Pred položajima, što smo ih osvojili sjeverno Siniawka na Stochodu, propalo je uz velike gubitke više ruskih protunavala. Jugozapadno Swistelnika na Narajowki (zapadni brijeg) su njemački bataljuni jurišem osvojili važan ruski položaj na visini i ljnije, što su s njim u svezi, te su krvavo odbili pokušaje, da se ih natrag osvoji. Tu je protivnik opcta ostavio u našim rukama 14 časnika, 2050 momaka i 11 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla: U južnom dijelu snijegom zasutih Šumskih Karpata bio je neprijatelj bačen sa vrška brda Rusulni. Na sedmogradskim pograničnim kosama se bojevi nastavljaju.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Na Dobrudžskoj fronti je bojna djelatnost postala živahnija.

Macedonska fronta: Nakon početnog uspjeha bila je srpska navala u koljenu Cerne zadržana. Sjeverno Nidže planine i jugozapadno Dojranskog jezera su se izjalovile neprijateljske djelomične provale.

Prvi majstor glavnog sjeda Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 19. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Neprijateljsko konjaništvo, što je htjelo, da se medju Hamadanom i Bidjarom približi, bilo je uz gubitke suzbijeno. Naša izviđnička odjeljenja, pomaknuta istočno Sakiza prema Aserbeidschanu, prispjela su u okolicu i u kraj Salmekale 40 kilometara sjeveroistočno Sakiza te bacihe natrag ruske bojne sile.

Kaukaska fronta.

Čarkanja, koja su po nas povoljno svršila.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 19. (D. u.) Službe. izvještaj. Glavni stan javlja:

Medju Prespanškim jezerom i željeznicom Bitolj-Florina običajna topovska vatra. U koljenu Černe žestoki pješadijski pothvati. Boj traje dalje. Bila je suzbita slaba neprijateljska navala na Tarnovu. U dolini Moglenice i na obim stranama Vardara slaba topovska djelatnost. Na fronti Strume živahna djelatnost ophodnja i mjestimice topovska paljba.

Na rumunjskoj fronti nema ništa važna.

Brzojavi.

Tijen njemačkih podmornica.

Berlin, 19. (D. u.) Službeno. Naše su podmornice u Sredozemnom moru potopile 4. listopada prazni engleski parobrod za prenašanje četa „Franconia" (18.150 bruto-tona), 11. listopada oboružani engleski parobrod za prenašanje četa „Crossbill" (5002 tone), sa konjima i srpskom popratnom momčadi na brodu. 12. listopada oružani duboko-kreat parobrod za prenašanje četa „Seebeck" (4600 tona). „Crossbill" i „Seebeck" bijahu na putu u Solun. — 16. listopada je naša podmornica opstrijeljavala sa dobrim uspjehom tvornice i željezničke uređaje kod Cotanzara (Kalabrija).

Pruski princ — veliki admiral.

Beč, 20. (D. u.) Streffleror vojnički list javlja: Kralj je 9. t. mj. izdao slijedeću zapovjed: Imenujem kraljevu visost pruskoga princa velikim admiralom.

Antanta traži od Španjolske luku.

Madrid, 19. Pod izlikom, da treba proći njemačkim podmornicama obrambenu bazu, traži antanta od Španjolske vlade, da joj prepusti jednu luku. Englezi su i Francuzi bacili oko na luku Mahon na otoku Minoria, koju su Španjolci oduzeli u 18. stoljeću Englezima. Ta luka imade strategijsku važnost, jer leži nasuprot Bizerte.

Gospodarstvena kriza u Rusiji.

Budimpešta, 20. List „Kel. Ert." javlja iz Sofije: Iz Moskve javljaju: U sjednici državnog vijeća pale su oštre riječi o odredbama vlade glede upravo zastrašljivih gospodarstvenih prilika. Petrogradski list „Utro Rossij" piše tim povodom: Otkako je odgodjeno zasjedanje dume, zatno se je pogoršao politički i strategijski položaj inozemstva. Armada je Brusilova postigla doduše uspjeha, no ovi nijesu bili odlučni. Rumunjska je stupila u rat. No odlučni su bojevi još daleko. Od vlasti, koje kao neprijatelji stoje proti nama, nije, kako smo očekivali, nijedna istupila iz kola naših protivnika. Uspjeh se može osigurati samo pod uvjetom, ako se carstvo, koje je antanti pružilo bilo najveći kontingenat četa, i ruska vojska ne dezorganizuje. Borba za svagdašnji kruh i egzistenciju prinukala je ruski narod, da na rusku armadu ne misli više. Organizacija se je armada poboljšala, no na uporište se vlade, na carstvo, nije mislilo. Svagdje se čuju tužbe o neredu, pomanjkanju živeža i skupoći. Sad predstoji povišenje poreza, nadalje zajam od 3 milijarde i pomnožavanje papirnatog novca. Život postaje sve težim i iziskuje od naroda jake žrtve. Rusija teško diše. Država, koja dovaža na svjetsko tržište po milijun puda žita, stoji pred gospodarstvenom propasti. Članovi vlade nijesu kadri, da sami upravljaju brodom zemlje, oni trebaju pomoći, a tu može da pruži samo duma.

Veliki knez Nikolaj Nikolajević obolio.

Berlin, 20. List „Deutsche Tageszeitung" prima iz Stockholma: Veliki knez Nikolaj Nikolajević, koji bje imenovan vrhovnim zapovjednikom u Dobrudži, ne može predbježno da primi vrhovno zapovjedništvo, pošto radi bolesti ne može da ostavi Kaukaz.

Grčki princ Gjuro kod Sira Eduarda Greya

London, 19. Grčki princ Gjuro posjetio je jučer ured ministarstva za unutrašnje poslove i dulje vremena razgovarao sa Sirom Eduardom Grey-om.

Engleska donja kuća.

Rotterdam, 19. „Nieuwe Rotterdamsche Courant" javlja iz Londona dne 18. t. mj.: U donjoj je kući upitao liberalac Chappel, da li se je sa vladama četvornog saveza vijećalo o zajedničkim izjavama, da se o mirovnim uvjetima što su ih saveznici Njemačke započeli, ne pregovara sa Njemačkom, već da će se sa svakim od njih sklopiti poseban mir.

Lord Robert Cecil je na to odgovorio: „Nijesam pripravan, da podam bilo kakvu izjavu u pouzdanim pregovaranjima, što su se vršila ili se nijesu vršila medju antantinim vladama".

Liberalac Trevelyan je pitao, da li je vlada sklopila sa njezinim saveznicima ugovor, koji obećaje Rusiji Carigrad, kao posljedak toga rata. (Povici: Oho!)

Lord Robert Cecil odgovorio je: „Bez dozvole i bez prijašnjeg vijećanja sa saveznicima, ne mogu baš ništa saopćiti o mogućim mirovnim uvjetima. Ne sumnjam, da će one o tome podaiti izjavu, čim se bude to njima pričinilo željnim".

London, 18. U pučarskinoj je sjednici, odgovarajući na pitanje, da li prema garancijskoj nagodbi medju Francuskom, Engleskom i Rusijom od god. 1863. predstavlja Grčka neovisnu konstitucionelnu državu, rekao Lord Cecil, da nagodba ne sadržava nikakve definicije konštitucijonalne vlade. Garancije bi na svaki način izvršile svoje nagodbene obveze. Na pitanje, koje je korake vlada podnijela, da ostvari predloge pariške gospodarske konferencije, rekao je ministarski predsjednik Asquith, da je vlada toga radi već stupila u svezu sa francuskom i ruskom vladom, da ali za sada ne može da o tome ništa dokaže.

Razni brzojavi.

London, 20. (D. u.) Potonuo je parobrod Cunardlinie „Alaunia" sa 13.405 brutto tona. Bilo je spašenih od prilike 130 putnika, medju kojima više žena i djece, kapetan i 163 momka posade.

Iz Grčke.

Paris, 20. (D. u.) „Temps" javlja: Grčki ministarski predsjednik zamolio je admirala Fourneta, da ograniči vlasti francuskih časnika, kojima je povjereno nadziranje redarstva u najvažnijim grčkim gradovima. Iza razgovora izmedju Lambrosa i engleško-francuskog poslanika bio je odgovor admirala Fourneta negativan. Ministarsko je vijeće nato održalo posavjetovanje te je odmah saopćilo admiralu Fournetu, da prihvaća vladu u potpunom opsegu sve od sporazuma predložene nadzorne mjere.

Bern, 19. Prema vijestima „Bunda" iz Atene, koje je ruski poslanik u Ateni, Demidov, po nalogu svoje vlade upotrijebio sav svoj uplив, da kralj Konstantin zadrži krunu.

Zurih, 19. „Secolo" javlja iz Soluna o odlasku četa sviju kontingenata u Pirej, Atenu i Kornit.

Zurih, 19. Švicarska brzojavna agentura javlja iz Soluna: Dizanje revolucijonarne vojske nailazi na neočekivane poteškoće. Dok je broj časnika, kojim raspolaže revolucijonarna vlada, dosta velik, manjka razmjerno skoro posve na momčadi.

Geneva, 19. Lyonski list „Progres" javlja: Venizelos i admiral Kunduriotis nalaze se od prekjučer tajno u blizini Atena, što grčku vladu vrlo uznemiruje.

Zurih, 19. Došla je ovamo vijest iz Atena, da stoji još 42.000 grčkih četa vjerno uz kralja Konstantina. Od ovih se nalazi 27.000 u Atenu i 15.000 u Larisi. Atenski listovi „Nea Hime.a" i „Akropolis" pozivlju pučanstvo, neka povjeruje kraljevoj politici.

London, 20. (D. u.) „Daily Telegraph" javlja iz Atena dne 18. t. mj.: Kada je jučer u 11 sati na veče 80 francuskih mornara patruliralo glavnom ulicom, počela je množica koja je patrulu slijedila, vikati u ulici Stadion: „Dolje sa Francuskom, živio kralj!" Patrula se je okrenula i navalila na manifestante. Došlo je do šaka. Devet je manifestanta bilo uapšenih, a ostali su pobjegli. Na drugom je kraju ulice stajala grčka patrula na konjima, a da nije ništa poduzela. Na drugom je kraju ulice susrela patrula grčki bataljun, koji je stupio na trotoir, da ostavi slobodan prolaz. Od uapšenika je šestorica nakon preslušanja bila puštena na slobodu, dok je trojica bila zadržana u zatvoru. Medju tima se nalazi i Dr. Konstantinos, kod kojega su našli pismo na kralja. Konstantinos je priznao, da je vikao: „Dolje sa Francuskom" i da ima kod sebe revolver. Prema drugim vijestima se uapšeni zove Alexion, koji je živinar i kraljevim stajanom, te je pucao iz revolvera.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

13. t. mj. Na Strumskoj je fronti naše topništvo uspješno opstrijeljavalo selo Barakliđuma, gdje su bila najavljena neprijateljska gibanja. Na Dojranskoj fronti trajna djelatnost neprijateljskih ophodnja.

17. listopada po podne. Zapadno od Seresa provalismo u jarke neprijatelja. Inače ništa nova.

Francuska.

18. t. mj. Soluński izvještaj. Na desnom brijegu Vardara zauzesmo neprijateljske jarke u dubljini od 400 metara. Srpske su čete nastavile svoje napredovanje na obroncima sjeverozapadne Dobropolja. U niziui Monastira puškaranje i topovska vatra. Na donju Strumu su došla turska odjeljenja.

18. listopada na večer: Na Sommi dovršili smo osvojenje sela Sailly-Saillisel te smo projerali neprijatelja sa uzvisina sjeverozapadno i sjeveroistočno sela. Južno od Somme osvojili smo prvu njemačku liniju na čitavoj fronti između La Maisonette i Biaches. Kod koga smo zarobili 250 Nijemaca, medju kojima 5 časnika te zaplijenili nekoliko strojnih pušaka.

Rumunjska.

17. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta. Zapadno Fulghesa (Gyergyó-Tölgyer?) odbili smo neprijateljske navale. Borba traje dalje. U dolini Rioap (?) bile su također odbite neprijateljske navale. Naše čete drže svoje položaje. Zapadno granice, u dolini Trituz (?), gdje je neprijatelj kod Agasa uznapredovao, je bio u tijeku. U dolini Uz smo bacili neprijatelja preko granice. Naše je topništvo pokorilo jedan neprijateljski bataljun, koji je stupao u zatvorenim vrstama. Medju mrtvima bila je nadjena ljeđna zapovjednika bataljuna. Od toga smo bataljuna zarobili 58 momaka i zaplijenili 1 strojnu pušku. U dolini Oltu vrlo živahni bojevi. Položaji na granici su više prešli iz jedne ruke u drugu. Boj traje dalje. Malena su se neprijateljska odjeljenja približila granici medju Casinom (?) i Zabalom (?), ali smo ih suzbili. U dolini Buzen je vatra naših topova prisilila neprijateljsku pješadiju, da je ostavila svoje jarke te se povukla prama sjeveru. Zarobili smo 140 vojnika. Kod Tablabuzija (?) su naše čete prodrle do Vama Bazenlin (?) i Boza Vama (?), gdje su uvalile na neprijatelja. Kod Brataceje (?) i Predaluza (?) neznatni bojevi. Kod Predealu topovska djelatnost. Bila je suzbita navala na naš lijevi bok. U predjelu Rucara, drže naše čete, koje su bile bačene na brežuljak Maicas (?) (valida Mt. Maticias, sjeveroistočno Campolunga), usprkos ponovnim neprijateljskim navalama, svoje položaje. Zapadno Cainenija navaljuje neprijatelj u predjelu brda Robul. Borba traje dalje. Na ostalej fronti sve do Dunava i kod Oršove je položaj nepromijenjen.

Na južnoj je fronti položaj nepromijenjen.

Političke Vijesti.

Švedska pitanja. Od svih skandinavskih država pobuđuje u sadašnje vrijeme Švedska naše najveće zanimanje, u jednu ruku radi neželjenog držanja i čvrstog obdržavanja najstrože neutralnosti, a u drugu ruku radi nastojanja, kojim nastoji antanta oko ove zemlje. Bio bi ne samo politički, nego i izvanredan vojnički triumf od nedogđene znamenitosti, kad bi antanti uspjelo, da privuče Švedsku na svoju stranu. Ma kako jadna su dosad bila iskustva, koja je četvorni savez stekao bio sa malenim državama, a pogotovo od iza poraza Rumunjske, ipak se čini, kao da je osvanuo trenutak, kad su nastojanja antante, da povuče Švedsku u svoje kolo, stigla do vrhunca. Neprestana nasilja Engleske na području trgovačkog prometa sa Švedskom pospješiti su u Švedskoj ministarsku krizu, — kolaju barem vijesti, da kani radi engleško-švedskih trgovačkih sukoba i raznirica odstupiti švedski ministarski predsjednik Hamarskjöld, a istodobno se javlja iz Stockholma, da je neto popustila napetost obzirom na te trgovačke sukobe. Jasno je samo o sebi, da ni najmanje ne sumnjamo o strogom obdržavanju švedske neutralnosti. Na no svaki bi se način trebalo žaliti na gubitak muža, koji se je tako zauzimao za pravednu stvar, kaošto je eto Hamarskjöld, a isto tako treba se žaliti na gubitak grofa Taube-a, koji je umro nagloo smrću, koji je bio jedan od najtopljih švedskih prijatelja centralnih vlasti. Medjutim, da se kod te navedne, uostalom nepošto sigurne, ministarske krize u Stockholmu ne radi o promjeni sustava, nego samo o promjeni osoba, dokazuje činjenica, da smatraju eventualnim neslijednikom Hamarskjöldovim dosadašnjeg ministra izvanjskih poslova Wallenberga, iz kojega se svojevremenih izjava u pitanju glede Alandskog otočja dalo razabrati, da je ne manje strogo neutralnih nazora kao i Hamarskjöld i da je njegovo držanje prema Rusiji veoma energično. Rusija je druga briga Švedske. U koliko Engleska hoće da pritiše na Švedsku na području trgovine i brodarstva, u toliko se Rusija možda već odavna bavi mišlju, kako bi protiv Švedskoj upotrebila eventualno i silu. Radi se o veoma važnim po nas pitanjima. Zimi se smrzava luka Arhangelsk. Murmanska obala, na kojej bi ova ili ona nesmrznuta luka mogla eventualno da iskrca municijske prevoze iz Amerike, čini se kao da je ozbiljno ugrožena od njemačkih podmornica, a osim toga nije još dovršena ni željeznica sa te obale u unutrašnjost Rusije. Pogibao, a čini se biti odsječena od svakoga dovoza municije, postaje po Rusiju sve većom, i samo u slučaju, kad bi Švedska htjela da propusti prevoz za Rusiju, bila bi ta pogibao uklonjena. Jake su ruske čete, koje su sabrane na granici prema finskoj i kojekakve nepodobstine Rusije u švedskim vodama odale zle namjere carstva, a te se namjere obuzdavaju samo zato, što je Švedska odlučila, da će ustati na obranu. Tog svog dosadašnjeg mušenog držanja ne će Švedska, kako se pouzdano nadamo, promijeniti uza sva eventualnu ministarsku promjenu i uza sva mamljenja i uza sve grožnje antante.

Raspoloženje u Italiji. U listu „Neues Wiener Journal" piše pripadnik jedne od neutralnih država, koji je prije nekoliko dana boravio u Rimu, ovo: U mnogobrojne, nedavno za talijansku armadu sklopljene dobavne ugovore uvrštena je klauzula, da moraju dobave sredinom mjeseca marta 1917. biti ovršene. Prema tomu kao da stoji vrhovno vojno vodstvo na istom stanovištu, na kojem stoje i savezne vlade i vrhovni zapovjednici, koji sad neprestano izjavljuju, e ce sljedećeg proljeća započeti opet „velika ofenziva". Da li će se pučanstvo Italije oprijeti beskonačnom nastavljanju rata, ne može danas nitko da kaže. U mnogim sjevernim pučanstva vlada tolika apatija, da dapače ni pomisao na drugu zimsku vojnu ne pobuđuje više nikakove uznajnosti. S druge se strane ne smije smetnuti s uma, da biva pritisak gospodarstvene nevolje sve osjetljivijim. Skupoće je živežnih sredstava silna, nevolja, ponajpače u sesokim općinama i malenim gradovima, neopisiva. Kao znakovi raspoloženja osobito su važne i ozbiljne upadice, koje su se odigrale pogodom novačenja godišta 1917. U Turinu, gdje su čete rabile puščano oružje, nabrojeno bje devedeset mrtvih i ranjenih. I u Emiliji je došlo do krvavih sukoba. U političkim se rimskim krugovima bave u prvom redu taktičkim pripravama za zasjedanje komore i spletkama proti Cadorni. Ovdje postoji neki savez. Protivnici Cadorne hoće ga nominelno ukloniti s pata po vojvodi od Aoste, a u istinu pako po generalu Robilantu. Njihov je vodja Bissolati, koji se gnjevi na Cadornu, jer se ovai opire, da ispuni po Bissolatiju zagovarani preši zahtjev Francuske za izaslanje talijanskih četa na njemačku zapadnu frontu. No Cadorna imade močan zaslon u mini tru unutrašnjih poslova Orlandu, koji se boji, da bi uklonjenje Cadorne moglo izazvati veoma nepovoljan utisak u zemlji. Na ovaj način nastala nova oprijeka zaoštruje starije nesuglasice između Orlanda i Bissolatija. Za Orlanda se zauzimlju socijaliste i pristaše Giolittijevi te mnogobrojni radikali. Ovaj će savez, ako ne dođe do kompromisa, u komori težiti za odstranjenjem Bissolatija i kot pokušati i napadaj proti Sonninu samom i Boselliju. Podje li to za rukom, bio bi Orlando baš uđeti ministar predsjednik sa dva pristaše Giolittija, možda sa Todeskom i Factom, uz bok. A i za Ferria bi se tad moglo naći mjesto. Veoma važni će riječ imati socijaliste, koji su u svojoj tajnoj konferenciji u Bologni zaključili snažan napadaj na Sonnina. Da se sve ove priprave, kod kojih osobito sudjeluju pristaše Giolittijevi, ne vrše bez sudjelovanja Giolittijeva, jedva treba da se i spominje.

Gospodin Wilson i mir. Legacijski savjetnik i. s. Hermann von Rath piše u „Pester Lloydu" o mirovnom posredovanju predsjednika Udruženih država između ostaloga: Gospodin se je Wilson dosjetio mira i to je najnovija senzacija posljednjih dana. Pozvao je „svoje" poklisare u Berlinu, Londonu i Parizu k sebi, da dobije iz njihovih saopćenja sliku, da li imade između ratnih cilјeva zaračenih stranaka tako nepremostive protivnosti, kako to proizlazi iz novina i iz govora ministara, kako daleko sižu sile, volja za rat i hrana . . . . Mirovni su pregovori ili napose poza nešto takvoga za Wilsona samo izborni manevar, jedino sredstvo, da polući uspjeh u tom, kako izgleda, beznadnom boju . . . Nitko nije zamolio gospodina Wilsona za posredovanje . . . Što se nas tiče, to slijedimo sa neprijatnim čuvstvom, dapače i sa odvratnošću držanje gospodina Wilsona . . . . Ipak nas zanima njegov postupak. Ako se on hvata mirovne paume, to čini samo podupri diplomatskim savjetom njegovih savjetnika u glavnim gradovima naših neprijatelja, onda znači njihov dalekosežni savjet, da na strani neprijatelja malaksa volja za ratom i snaga za rat. Ovaj pojav imao bi i za nas veliko značenje. Ojačat će nas u ustrajanju do konačne pobjede.

Njemačko-norveški spor o podmornicama. „Norsk Telegrambureau" javlja: Carsko-njemačko poslanštvo objelodanjuje danas norveškim listovima službenu ištu kao odgovor na izjavu norveške vlade od 11. t. mj. o potopljenju norveških trgovačkih brodova po njemačkim pomorskim bojnim silama. Nota naglašuje, da je neispravno, da se je kod njemačkih bojnih pomorskih sila uobičajilo, da potapljaju trgovačke brodove, koji vozе zabranjenu robu, već se naprotiv redovito dogadja, da se u svim slučajevima brod zaplijeni, ako je to moguće. Na taj je način dopremljeno više neutralnih brodova u njemačke luke Istočnoga i Sjevernoga mora. Njemačke podmornice u udaljenim ratnim područjima češće su prisiljene, da potope brodove kontrabandom, nego li to biva kod engleskih pomorskih bojnih sila, ali to je posljedica općega položaja pomorskoga rata. Unatoč tomu su u Istočnom moru u znamo večem opsegu iskoristile engleske i ruske torpiljarke pravo, da potope brodove sa zabranjenom

robom, premda ondje ne bi bilo tako opasno, da se takovi brodovi dopreme u ruske luke. Što se tiče spasavanja posada, nastojali su njemački zavovjednici unatoč vlastitoj pogibelji, da koliko je moguće bliže dopreme na kopno norveško momčad. Nota zatim naglašuje da nije Njemačka već Engleska počela proširivati listinu zabranjene robe. Neispravna je tvrdnja norveških listova, kao da je takozvana blokada Engleske jedino odgovor na njemački podmornički rat. Njemačke su podmornice uvijek u skladu sa svojim uputama poštivale norveško zastavu i norveška vrhovnička prava.

Konac „Karlsruhe“-a.

Tik pred ratom nalazio se njemački krstaš „Karlsruhe“ u meksikanskom zaljevu, gdje je u ono vrijeme bijesnio krvavi gradjanski rat. U istim vodama krstarilo je englesko, francusko i amerikansko ratno brodovlje. Njihovo susretanje je bilo već tako nepovjerljivo, da se je svaki čas moralo stajati na oprezu, t. j. jednom rukom uz kapu a drugom uz osticu.

Osobito zadnjih dana prije ratnog buknuća se je obzorje sve više smrkavalo, da se upravo nije znalo što će slijedeći dan donijeti. Nakon ratnog navijestenja Rusije i Francuske bilo je jošte samo pitanje sati, kad će se i Engleska uplesti u rat. Englesko ratno brodovlje pretežno brojem i veličinom je najme krstarilo u istom zaljevu, pa se je s toga sa obiju strana sa zebnjom očekivalo taj trenutak te nastojalo, da se na nj i spremi. „Karlsruhe“ je ležao ili plovio po strani glavne plovitbene ceste u neku ruku sakrit kao u strijeljačkom jarku.

Na taj način je „Karlsruhe“ krstario puna tri mjeseca oko sjevernog rta južne Amerike, a da mu englesko brodovlje nije moglo nikako ući u trag. Akoprem odsječen od čitavog svijeta, ipak je mogao slušalac u maloj kabini da dočuka pomoću bežičanog brzojava, što se naokolo javlja te doznati, što se protiv njegove sigurnosti smuje.

Tako je prvih dana rata engleska stanica na otoku Trinidatu svako prije podne javljala u svijet otvorene ratne vijesti. Momčad „Karlsruhe“ je bila vrlo zadovoljna sbog te nedobrovoljne uljudne službe. Već za prvih ratnih dana bi uspostavljena i privatna brzojavna veza sa velikim brzim parobrodom sjevernog njemačkog Lloyda, koji se je baš nalazio na putu iz Newyorka u domovinu. Valjalo je dakle i njega na vrijeme preobraziti u pogibeljnog neprijatelja Engleza. Doskora uspije pretvoriti ga u za boj sposobni pomoćni krstaš, oboružav ga sa 2 topa, oružjem i zairom, dodijelivši mu vrsnog vojničkog zapovjednika i najnužniju momčad. Tako oboružani „Kronprinz Wilhelm“ je na to, prksovi Englezima, potopio ništa manje nego ji 13 velikih trgovačkih parobroda, a „Karlsruhe“ u 3 mjeseca dapače 17. Za oboružavanja na otvorenoj pučini pojavi se pretežnija engleska oklopnjača „Suffok“, no ipak uspije obim brodovima uteći njihovom brzinom.

Jednog lijepog dana doplovi „Karlsruhe“ u luku San Juan del Portorico, da ukrca ugljen. Tu se njemačka momčad nemalo začudi, kad doznade iz svih novina engleskog vijest, da se je „Karlsruhe“ nakon boja oštećen predao i bio odvučen u Kingston. Stanovnici Portorika hijahu tako proteži istinitošću te vijesti, da je jedan amerikanski novinarski izvjestitelj, koji je u pratnji jednog američkog generala pohodio brod, smjesta izjavio, da je nemoguće, da bi to bio „Karlsruhe“ već prekršteni „Strassburg“.

Ta engleska laž bijaše Njemcima u neku ruku korisna, budući su engleski trgovački parobrodi stalno držali, da „Karlsruhe“ više ne opstoji i tako mu nehotice letjeli baš u naručaj.

Malo po malo desilo se, da je oko „Karlsruhe“ okupilo više njemačkih trgovačkih parobroda, koje bi na ovom putu sreo bez ikakve zaštite. Tako je mogao biti ne samo lakše na oprezu, da ne bude iznenadjen od neprijatljske premoći, već je mogao preuzeti i teret potopljenih engleskih i francuskih parobroda. Osobito je bio dobro došao živež i kardifski ugljen, jer se nije izlazilo na kopno, a ne manjom požudom čitalo se zaplijenjene ilustrovane i neilustrovane engleske novine.

S vremenom poče pako taj lov na mirne trgovačke parobrode momčadi skoro dosadjivati. Stoga odluči zapovjednik broda, da se konačno poduzme nenadani napadaj na francuske i engleske kolonije i to najprije na otok Barbados. Sudbina je pako drukčije dosudila. Jednog večera, baš 4. studenoga, dok je na palubi svirala glazba, a časnici se nalazili u blagovaonici stražnjeg dijela broda, začuje se najednom žestoki udarac, da se je čitav brod uzdrmao a električno svjetlo ugasilo. Doskora se čitavi brod nagne na lijevi bok i svatko je držao da je pogodjen od kakvog torpeda. No dok je zapovjednik davao zapovjedi, opazi pred provom jedno plivajuće trupio broda, koje je malo zatim potonulo, pa je držao, da se je „Karlsruhe“ morao sukobiti s kakvim tudjim brodom.

Najednom jedna zagonetna detonacija raspolovi „Karlsruhe“ u dva komada. Prednji dio broda sa većim dijelom momčadi potone iza nekoliko časaka, dok se je zadnji dio jošte kakvih 20 časaka držao nad vodom. To je dostajalo, da se preživjeli spase na pratilački parobrod „Rio Negro“.

Sad je prije svega valjalo držati gubitak strogo tajnim, da englesko parobrodarstvo ne odahne, već da ostane po mogućnosti i nadalje uznemirivano. Stoga zapovjednik postavi lozinkom, da se nitko ne iskrca na neutralnom zemljištu, već da nastoji da stigne u domovinu, premda se je to zadnje činilo skoro nemogućim, budući su svuda po moru vrebali sami neumoljivi neprijatelji. Slučajno im ipak posluži sreća, da su nakon četverosedmične vožnje mogli konačno dospjeti u jednu norvešku luku, a da nijesu na putu sreli nikakvog neprijateljskog broda. Četvrtog prosinca, jednog lijepog sunčanog dana, nadjoše se konačno ipak na cilju, stignuvši kopnenim putem u svoju domaju.

R. R.

Domaće Vijesti.

Nadjeno. Ovih dana našla se u ulici Helgoland jedna bijela koza, koja se sada nalazi u općinskoj staji u ulici Campo Marzio. — Na mornaričkom trgu našao je neki Matulin Ivan jednu banknotu od 2 krune.

Sa pošte. Na temelju §. 38. 2, b, poštanskog reda povjerava se ovdašnjem glavnom poštanskom uredu primanje zakašnjenih pošiljaka. Taj ured primat će dakle preporučene listovne pošiljke i brzojavne pošt. uputnice (sadanja ograničenja ostaju u krijeposti) također izvan uredovnih satova uz uplatu pristojbine na zakašnjenje od 25 para u gotovu. Tačniji podaci glede dobe i načina predaje takvih pošiljaka razvidni su iz službenog pregleda, koji je prijišo kod glavnog ureda. Obzirom na objavu od 26. rujna o. g. br. 29031-3 obznanjuje se, da su kao i prije dozvoljeni listovi za Tursku pisani u turskom jeziku.

Natječajni oglas. Raspisuje se ovijem natječaj za dva štipendija po 700 kruna iz nautičke zaklade Marka Radića za školsku god. 1915.-16. i četiri štipendije po 700 kruna iz iste zaklade za školsku godinu 1916.-17. Na uživanje ovog štipendija pozvani su mladići, koji se kane posvetiti gradnji brodova ili zvanju pomorskog kapetana daleke plovidbe, te pripadaju ma kojoj općini u carevinskom vijeću zastupanih kraljevina i zemalja, a prednost imadu mladići iz općine Bol odnosno s otoka Brača. Natjecatelji za ovaj štipendij moraju prikazati svoje molbenice c. kr. namjesništvu u Trstu najkasnije do 1. studenoga 1916. te priklopiti slijedeće dokaze: a) krsni list, b) dokaz austrijskog državljanstva, c) svjedodžbu siromaštva i čudorednosti, d) svjedodžbe zadnjih dvaju semestara o dobrom napretku u naucima. Štipendij može se također podijeliti i takovim natjecateljima, koji nijesu jošte upisani u nautičkom tečaju odnosno u pripravnici za nautički tečaj, a mogu dokazati, da su dovršili nauke, koji usposobljuju upisanje u takav tečaj; prije nego što im se pak štipendij doznači, imat će svakako da dokažu, da su se već upisali; e) natjecatelji, koji nakon dovršenog teoretičkog tečaja za gradjenje brodova kane nastupiti čvrgodišnju vježbu na kojoj brodarnici austro-ugarskog Primorja pod vodstvom ovlaštenog graditelja brodova, imadu da podnesu osim gornjih dokaza također i svjedodžbu graditelja brodova, da su doista u vježbi; f) ako se natjecatelji kane posvetiti stalešu pomorskog kapetana daleke plovidbe, imadu podnijeti osim gornjih dokaza također i dokaz, da izvršaju vježbu propisanu zakonom za postignuće patenta pomorskog poručnika i g) kad se za jednogodišnje uživanje štipendija natječu pomorski poručnici, koji su dovršili praktičnu plovidbu, imadu podnesti osim gornjih dokaza formalnu pismenu izjavu, kojom se obvezuju, da će položiti ispit pomorskog kapetana za pet mjeseci od dana, koji im bude štipendij podijeljen. Od c. kr. namjesništva za Primorsko. Opatija, dne 3. listopada 1916.

Iz Hrvatske.

Naredbe radi jaja. Uslijed pomanjkanja jaja je gradsko poglavarstvo u Zagrebu zabranilo u svim lokalima uporabu jaja kao prilodatak piću, kao punča itd. Prekršitelji ove odredbe kazniti će se novčanom globom do 200 kruna i zatvorom do 14 dana, a eventualno i oduzećem obrtne dozvole.

42. godišnjica otvorenja hrvatskog sveučilišta. Na prekjučerašnji dan godine 1874. otvoreno je svečanim načinom dugo zahtjevano i traženo sveučilište sa tri fakulteta.

Iz Bosne.

Sarajevo. Nova njemačka škola. U Novom su Sarajevu otvorile čč. sestre Uršulinke njemačku privatnu školu; za ovu godinu drže samo zabavaište i I. razred; školu mogu pohadjati djeca iz vana, a osniva se i konvikt. Osim obvezatnih predmeta podučavat će se njemački, engleski i francuski jezik, te sviranje na glasoviru.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 294 od 20. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Pockop.
Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Pučko-ustaški liječnik Dr. Tomicich.
Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Razne Vijesti.

Smrt najvećeg engleskog detektiva. Alfred Ward, najznatniji engleski detektiv umro je u Londonu. Na prvi pogled nitko ne bi u njemu bio naslutivao, da je to tako sposoban redarstvenik. Svojim dobrocudnim izražajem lica i revnim polaženjem crkve više je naličio zadovoljnom trgovcu. Još godine 1910. bio je niži činovnik londonskog redarstva; a koncem te godine najednom se uspeo medju prve detektive. Riešio je zamršen neki slučaj i dobio srebrni vrč za nagradu. Od tog je doba razjasnio više tajinstvenih slučajeva, medju kojima je najteži bio onaj, kad je uoči rata odkrio ogrlicu vriednu 2,700.000 kruna, što je ukradena pariškom draguljaru Mayeru.

Sabiranje zlata u Njemačkoj. Njemačke novine javljaju: Bezuvjetno je potrebno, da se umnože njemačke zalihe zlata. Zlatne zalihe njemačke državne banke iznosile su početkom rata 1250 milijuna. Za vrijeme rata narastoše na 2 i pol milijarde. Papirnatog novca je u prometu oko 7 milijarda, ali nije svejedno pokrit s jednom trećinom zlata. Treba osim toga računati sa povišenjem papirnatog novca, a i za trgovačke potrebe u inozemstvu je zlato neophodnoj potrebno. Zbog toga je državna banka u cijelo Njemačkoj organizirala sabiranje zlata. Tom zgotom je još jednom prešno pozvala pučanstvo, da što još prije izruči sav zlatni novac, kog još ima u privatnom posjedu više od pol milijarde, državnim blagajnama. Tko ne će da preda zlatnike, škodi time domovini. Očekuje se, da će se pučanstvo tom pozivu odazvati; inače će država morati da se lati drugih sredstava, jer je konačno pravednije zahtijevati zlatni novac nego li druge zlatne predmete. Vjenčano se prstenje ne će još sada sabirati. Oni će biti rezerva za krajnu nuždu.

Surov postupak s vojnicima u Engleskoj. Poznato je, da engleski časnici surovo postupaju s vojnicima, no najnoviji slučaj, što ga javlja „Manchester Fuard.“, i kod samih je Engleza izazvao zgražanje. Neki je vojnik u Liverpoolu molio, da bude oprošten od vojne službe, ali mu je molba odbijena. Vojnik je stoga bio zlovoljan i nevoljno je vršio službu. Stariji častnik odlučio je, da će ga upokoriti, pa mu je naložio, da skače preko željezničke pruge i široke grabe pune vode. Vojnik nije htio, pa su ga izprebijali na mrtvo ime i uskratili mu hranu. Vojnik još uviek nije popustio u odpornosti. Što ga je časnik zapovjedio, da ga tuku po kostima, uslied čega mu glava, ruke i noge užasno otekoše. No i to još nije bilo dosta. Dugoše ga na visoku ogradu i od te bacše na zemlju. To se ponavljalo nekoliko puta, a kad je posve iznemogao, odvukli su ga na javno šetalište i privezali uz svjetiljku. Sutradan se je mučenje nastavilo. Napokom se radnička organizacija digla protiv toga, a i svi englezki listovi najoštrije osudjuju surovost englezkih časnika.

MALI OGLASNIK.

Vola pet god. starog, domaće izrastke i pasmine, izvrstnog za radnju tko želi kupiti, neka se obrati „Kreditnom i eskomptnom društvu“ u Čiti. Vol se sada nalazi u Brežu 99

Ispitani strojar, sposobnu za svaki stroj i motor, koji je po mogućnosti u bitu — Opuže daje Dinko Paravicini, Badema — Istra. 97

Politeama Ciscutti.

U subotu 21. i nedjelju 22.

velike kinematografske predstave

Margarita Volkmann

drama u 3 čina sa Hany Porten u glavnoj ulozi.

Daky neće nikakovog očuha

vesela igra.

Početak u subotu u 3 sata, u nedjelju u 2 sata poslije podne.

CIJENE: Parter i lože K 1.—; galerija K —30; lože K 1·— ; sjedalo K —40; zatvor. sjedalo K —20.

KINO

Crvenog križa.

ULICA SERGIJA BROJ 34.

Danas novi raspored.

Iz zahvalnosti

slika iz američkog života u 2 čina.

Ljubomoran suprug

veseloigra

Početak: 2. 3·10, 4·20, 5·30, 6·40 sati ujutro

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

ULAŽNINA: I. prostor K 1·— ; II. prostor 40 fil.

Uči se može kod svake slike.

Podupirajte Družbu!

Times is money.

Veleučeni gospodine urednikc! Grozno, užasno sam ljutit na nesrečne te Engleze, ne možda samo za to, što su zakleti i najljući neprijatelji, nego jih se najpravo i psovao ih, da su nam i prijatelji, što nam nostalom nikad nijesu bili. Stvar je naime ova: Poznata je stvar, da svaka poslovica sadržava u sebi pravu pravcate istinu, ali svepće je poznata engleska poslovica „Times is money“ (vrijeme je novac) upravo tako neistinita i lažljiva, kaošto je lažljiv i himben svaki Englez. Vidimo, gospodine urednikc, da nevjerojatno mašete glavom poput biblijskoga Tome, no slušajte i uvjerit ćete se, da govorim pravu istinu! Srečan sam vlasnik prilično jedne ovdješnje poslovnice. Posao mi ide prilično, kako to u ovo vrijeme već može da ide, tako te sam posve zadovoljan, a isto sam tako zadovoljan s ponudanim svojim osobljem, naime knjigovodjom, kontoaristicom, vježbenikom i podvornikom. U poslu nikad zaostatka, sve ide uvijek kao po loju, tako te sam po običaju znao tek oko deset sati izjutra i poslije podne oko pete zaviriti u ured, da vidim, što je nova. No prekojuče, u vče kao da me je sam nečisti bio je iz pakla naputio bio, i ja odlučim, drželć se one „Times is money“, da ću i ja sam glavom odsad točno obdržavati „uredovne satove“, t. j. od 8.-12 i od 3.-6 sati, kako je to napisano na vratima moje uredovnice. Smišljeno, učinjeno. Pošto smo žena i ja bili navikmuti, da spavamo do devet sati izjutra, naložim služavci, da me budi odsad dannice u sedam sati. Ova je zinula u mene kao u deseto čudo, a bome se je silno presenetila i moja žena i klimajući glavom slušala, što sam eto bio nakanio. One sam noći veoma slabo spavao, jer bih se svaki sat probudio i gledao na sat, ne pouzdavajući se u točnost naše služavke. Teda negda bude i sedam sati i ja ustanem, neispavan, mrk i zlovoljan radi nesna. Uredim se, zajutarkujem sam — na ženu, dobru tu dušicu, koja se je radi mene „žrtvovala“ i digla se nešto iza mene, nijesam htio u onoj žurbi ni čekati — bez običajnoga teka i zaputim se oko sedam i tri četvrta prema poslovnici. Već sam bio od kuće kakvih dvijesta koračaja, kad mi padne iznenada na um, da sam kod kuće zaboravio svoju lisnicu, koju preko noći spremam u stol. Pojurim natrag, a pošto stanujem u prizemlju, nijesam htio da ulazim, nego sam prema poslovici „Times is money“ odmah sa ceste štapom pokucao na prozor naše spavaće sobe. Mora da sam nešto jače pokucao bio, jer se je — grom i pakao — staklo prozora razbilo, a iz sobe začujem vrisak i odmah izatoga nešto kao zvuk od polipanog poslužnika. Sav prestravljen pohitim u stan i imadem što da vidim. Žena sva upropašćena i blijeda, a na tlu u stotinu komadića skupocjena naša vaza sa cvijećem, koju je žena u onaj čas držala u rukama, kad sam pokucao bio na prozor. Trista jada i nevolja! Utješivši na brzu ruku ženu pobrim u ured, jer je sad na eto osma. Da uštedim vrijeme na „Times is money“ — stanem putem čitati jutarnje novine, koje sam inače običavao čitati u uredu. Ali eto zla! Gospodji sam Klari, moji inače dobroj znanici, stao na noga i jedva joj se nekako ispričao, jedno dijete zamalo te nijesam oborio, zaletio sam se u kolica sa povrćem i voćem, stao dva puta u kaljužu i tko zna što sve ne. Hu! Oko osam i četvrt eto me u uredu. Već prije sam se u sebi veselio, kako li će me razrogačenim očima dočekati moje osoblje, u to neobično, rano doba. Ali tko je više razrogačio oči nego li ja, kad sam došao u ured. Sluga je čistio sobe, a od ostalog osoblja a ma ni žive duše! Tako bih dakle moje osoblje, za koje sam bio uvjeren, da je pouzdano, savjesno i tačno! Bio sam razočaran, silno razočaran. Sjednem za stol i hoću da nastavim čitati novine, ali nikako ne mogoh se sabrati. U osam i pol eto vježbenika, četvrt sata kasnije uđje kontoaristica, a u devet sati knjigovodja. Kakovim li su me licem gledali, ne ću da spominjem, nego spominjem samo to, da sam otišao gotovo bijesan iz ureda. Prošlo je prilično vremena dok sam se nekako umirio i stao prokljinjati englesku poslovicu. Neprospavana noć, kod kuće šteta, neprilike na ulici i nepouzdanje prema osoblju, koje je uza sve to, što nije dolazilo točno u određenih osam sati u ured, danomice točno dovršavalo tekući posao — eto, to su posljedice, ili bolje, to je kozna za to, što sam vjerovao u istinost poslovice: „Times is money“. Nikad više! Živjet ću opet starim načinom!

Svinjuhi.

Jedno od najčešće pominjanih poprišta krvavih rusko-njemačkih borbi na volinijskom bojištu jeste varošica Svinjuhi (Swiniuchy). Naše čitaoce, koji skoro svakodnevno u izvještajima čitaju to ime, svakako da će interesovati slijedeći opis toga mjesta, što ga daje jedan njemački ratni dopisnik.

Na jednom brežuljku, obraslom šaljem, stoje iskrivljeni i upola razpadnuti, šareno obojadisani, grobni spomenici starog jevrejskog groblja po obliku i veličini tako stari, kao da su spremani za zidove kakve romanske crkve. Mirno i skromno, bez pretenzija i kao da osjeća, da je samo tipljeno, isto onako kao i njegovi stanovnici, predje dok još hijahu u životu, pripio se grob uz brežuljak, kao da bi se htjeo da se zadovolno pokloni gorostasnom ustrojenju mjesta mara i pokoja pravovjernih. Stare jele i moćni grmovi sjedinjuju se na drugom brežuljku s one strane druma u miroljubiv lug. I uvdje su grobovi zapušteni, ali nad svakim se visoko uzdiže moćan i gorostasan drveni krst, koji se i inače vidja u Volinji na svima raskrsnicama i atarima, s urezanim slikama, koje predstavljaju čekić, kliješte, kopije, ljestvice kao simbole stradanja Hristovih. Na svakom krstu lepša se poniječeke komad bijela platna. Vojnici pričaju, da je to znak miroljubivog povjerenja građana, dok je u istini to platno žrtva hrabrih žena, koje misle, da isprose olakšanje od svoga bremena. Stotine tih krstova stoje u groblju raštrkani i mahovinom obrasli, upola napukli i naereni, ali još uvijek ulijevaju moć i strahopočitanje.

S oba grobljanska brežuljka gleda se dolje na palančicu Svinjuhi, koja se pruža dolinom mrtvog potočića Luga. Gledajući ovako od gore, mogao bi čovjek pomisliti, da je rat zaslijepo postedio ovu mirnu dolinu. Iz zelenila bašćenskog drveća vire samo pozlačena kubeta crkvena. Ali u silasku s brežuljka brzo se primijeti, da je ova palančica sada samo napuštena i popljačkana ruševina i da je već pred godina dana takvom postala. Kad su Rusi poslijednjih dana augusta o. g. privremeno za nekoliko časova bili zadobili ovo mjesto, našli su u njemu samo nekoliko koliba. U jednoj od njih izdržali su šest srčanih telefonista na svojoj dužnosti sve dok se Rusi nisu približili na odstojanje od 200 metara, a tada poskidaše svoje aparate sa duvarova i pucajući iz svojih karabina na neprijatelja dadoše se u povlačenje. Ali u brzo se sjedinише s njemačkim lovačkim odjelima, koji su vrišli napad, rastjeraše neprijatelja i za 1½ dana objesiše opet svoje aparate na mjesta, s kojih su ih malo čas bili poskidali. Od takvog jednog prostog telefonista dobio je časnik glavnog stožera u nestrpljivom očekivanju prvi izvještaj o malo čas prije vodjenoj borbi na tom mjestu.

Nedaleko od palančice Svinjuhi leži na blagim obroncima uz potok Lug prijatno selo Konjuhi, kome pripada i jedno veliko vlastelinsko imanje i jedna moderna, sad već sasvim upropašćena tvornica šperitusa. Vlastelinski dvorac podsjeća u nekoliko samo na zamak, ma da je iz novijeg vremena. Ali ustrojenje velikog parka pokazuje očito, da su tuda u ranije doba bili sprovedeni duboki rovovi i visoki bedemi radi obrane starog, vojničkog zamka. Na ulasku u dvorište stoji još triumfalni luk strogo klasično rimskog oblika i na njemu posveta na latinskom jeziku, koja veli, da je luk podignut kao zaštitnik i pomoćnik Olimpa za dobro revolucionarnih vladara u godini uspostavljanja čovječanskog izbavljenja g. 1722. Niko od živih u okolini ne zna da protumači, šta se ovim riječima htjelo da kaže. Na širokoj platformi kroz toga luka sjede rekonvalescenti austrijske poljske bolnice, koja je smještena u dvorcu. I danas služi stara gradjevina uspostavljanju čovječanskog izbavljenja, s tom razlikom, da se rešuje to izbavljenje možda više mislilo u umnom smislu, nego li sada.

B. De Prato

Vježbenica talijanskog jezika

za

opće pučke škole i za samouke

dobiva se kod tvrdke

Jos. Krmpotić Pula.